

ВАЩУК ОЛЕСЯ ПЕТРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри криміналістики,
доктор юридичних наук, доцент

ФЕЙСБУК ЯК ДЖЕРЕЛО КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Криміналістична інформація представляє собою результат гносеологічної діяльності із запобігання, виявлення та розслідування кримінально-караних діянь шляхом виявлення, фіксації, збереження, дослідження й використання інформації, що відображає обставини події, яка досліджується. Технологічний розвиток мережі Інтернет та її продуктів, як то соціальні мережі, утворили нове унікальне джерело криміналістичної інформації – суперскладне джерело. Так на сьогодні, Фейсбук – це 2 млрд. активних користувачів на місяць, які добровільно розміщують про себе інформацію та всесвітньо оприлюднюють її. Аналіз цієї інформації та своєчасне реагування на ймовірні загрози є новим викликом для слідчого, як практика так і вченого-криміналіста, як теоретика.

2004 рік відомий ще тим, що в цьому році була створена соціальна мережа – Фейсбук, як комунікаційна онлайн-платформа для спілкування студентів з різних закладів вищої освіти США. Наразі, Фейсбук – це революційний засіб зв'язку і спілкування та обміну інформацією майже між усіма користувачами мережі Інтернет у всьому світі. Виключеннями є місця без та з обмеженим доступом до мережі Інтернет. Корпорація Фейсбук включає в себе, зокрема сам Фейсбук, Facebook Messenger, WhatsApp, Інстаграм та інші програмні засоби. Функціонал Фейсбук постійно доповнюється та розширюється, з'являються нові функції, виправляються баги, зникають можливості які не користуються попитом тощо.

Фейсбук зосередив в собі великий обсяг даних, який щосекунди поповнюється. Мільйони користувачів добровільно, щосекунди додають до неї інформацію, яка стосується як їх особисто, так і того що коїть навколо них або стосується їх (на їх думку). Ці дані мають різне спрямування, стосуються всіх сфер життя та величезної кількості осіб (zareestrovanih користувачів Фейсбук та не zareestrovanih користувачів Фейсбук). Отже, доступ до Фейсбук має майже кожна людина на Землі, в тому числі і слідчий та вчений-криміналіст. Відповідно і інформація, що міститься в Фейсбуці доступна для використання слідчим при виявленні та розслідуванні злочинів, вченим при напрацюванні теоретичних положень криміналістики.

Ключовими можливостями рядового користувача Фейсбук є:

1. Оприлюднення інформації щодо себе.
2. Пошук контактів та встановлення зв'язків між ними.
3. Комунікація.

Варто визнати, що Фейсбук є реалією сьогодення та перспективним джерелом криміналістичної інформації, відповідно до тих даних які вона вже містить і ще буде містити впродовж свого функціонування.

За процесуальним значенням криміналістична інформація поділяється на доказову та орієнтовну (поняття «орієнтовна інформація» було запропоновано Р.С. Белкіним і А. І. Вінбергом). Відповідно, за процесуальним значенням криміналістична інформація із Фейсбук поділяється на доказову (за умови дотримання норм КПК України) та орієнтовну.

Для слідчого рекомендовано Фейсбук аспектно розглядати через самостійні такі підходи:

1. Інформаційний.
2. Комунікаційний.
3. Організаційний.
4. Тактичний.
5. Прогностичний.
6. Профілактичний.

Завдяки інформації з Фейсбук слідчий має можливість провести пошук необхідної інформації, її виявлення, дослідження, фіксацію та використання в професійній діяльності. Моніторинг змісту Фейсбук – це ефективна діяльність зі збору криміналістичної інформації. Проте, значною перешкодою буде наявність великого масиву даних, для оперативного опрацювання якого необхідно буде опанувати спеціальні знання та здобути певні навички в цій сфері. В протилежному випадку, великий обсяг інформації в Фейсбук та її тривале опрацювання будуть додатково завантажувати слідчого та призупиняти основну його діяльність.

Обґрунтованим є проведення криміналістичного аналізу Facebook та його можливостей щодо використання інформації, яку вона містить, у практиці досудового розслідування та судового розгляду. Це призведе до визначення основних напрямків використання такої інформації у кримінальному провадженні та обґрунтуванню необхідності вивчення інформації, що міститься в Facebook у ході кримінального провадження.

Отже, Фейсбук є суперскладним джерелом криміналістичної інформації, що містить дані з систем люди-речі, тобто ці системи вміщують в собі дані, що свідчать про ідеальні та матеріальні відображення.

Ключові слова: соціальні мережі, фейсбук, джерела інформації, криміналістична інформація, аналітична робота.

Ключевые слова: социальная сеть, фейсбук, источники информации, криминалистическая информация, аналитическая работа.

Key words: social networks, facebook, sources of information, criminalistics information, analytical work.